

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto
Rautatieväestienkatu 6
00520 Helsinki

Aika: perjantai 12.2.2021 klo 11.30

Asia: VNS 3/2020 vp Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

<https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+3/2020>

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto (VOL) kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selonteosta kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa.

Selonteko esittelee Suomen nykytilanteen Agenda2030:n toteuttamisessa, hallituksen toimet jokaisen 17 kestävän kehityksen tavoitteen osalta, toimeenpanotyötä ohjaavat politiikkaperiaatteet, kansallisen toimeenpanon organisoiminen, sekä toimeenpanon seurannan ja arvioinnin mekanismit. Selontekoon kirjattuja toimenpiteitä toteutetaan julkisen talouden suunnitelman ja talousarvioprosessin päättämien resurssien puitteissa. Agenda2030:n tavoitteiden toimeenpano on kesken eikä niitä olla vielä globaalisti saavutettu. VOL keskittyy lausunnossaan tarkastelemaan selontekoa varhaiskasvatuksen näkökulmasta, joka on yksi keskeinen perusta edistämään hallitusohjelman tavoitetta sosiaalisesti kestävästä Suomesta.

Selonteossa todetaan, että vaikka edistystä on Agenda2030:n tavoitteiden toimeenpanon suhteen tapahtunut, on toimia huomattavasti nopeutettava ja laajennettava, jotta tavoitteet saavutetaan vuoteen 2030 mennessä. Huolimatta viime vuosien varhaiskasvatuksen uudistuksista.

VOL kannattaa monia hallitusohjelman uudistuksia, mutta esittää täsmennyksiä muutamiin keskeisiin linjauksiin, jotta jokaiselle lapselle turvataan varhaiskasvatuksen myönteiset vaikutukset.

Yleensä ottaen on kannatettavaa, että hallitus sitoutuu arvioimaan päätöksensä lapsivaikutuksia, edistämään lapsibudjetointia, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta. Hallitus laatii toimenpideohjelman kiusaamiseen puuttumiseksi ja yksinäisyyden vähentämiseksi.

Hallitusohjelman tavoitteet ja toimet, jotka edistävät SDG 4:n saavuttamista:

Selonteon pitkän aikavälin linjaukset liittyvät suomalaisen koulutusjärjestelmän ja tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden säilyttämiseen ja parantamiseen.

VOL kiittää hallitusta kokoaikaisen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden ja yli 3-vuotiaiden ryhmäkokoonasetuksen palauttamisesta. Oulun yliopiston VakaVai-hankkeen (2017) tulokset vahvistivat, että

hallituksen päätös oli lasten ja perheiden yhdenvertaisuuden sekä varhaiskasvatuksen laadun kannalta merkittävä.

VOL suhtautuu myönteisesti hallitusohjelman kirjaukseen luoda väylä neuvolasta varhaiskasvatukseen. Yleensä ottaen on pidettävä yllä puhetta varhaiskasvatuksen myönteisestä vaikuttavuudesta lasten kehitykseen. VOL huomauttaa, että vain korkealaatuinen varhaiskasvatus on vaikuttavaa. Varhaiskasvatuksen laatua on määrätietoisesti kehitettävä ja vanhemmille tulee neuvolan palveluohjauksessa kertoa varhaiskasvatuspalveluiden eroista. Tämä varmistetaan sillä, että varhaiskasvatuksen määritelmä selkeytetään lainsäädäntötasolla. **VOL esittää, että pedagoginen varhaiskasvatus määritellään varhaiskasvatuksen opettajan johdolla tapahtuvaksi toiminnaksi.**

Selonteossa todetaan, että Varhaiskasvatuksen ammattilaisten saatavuus turvataan koko maassa. VOL toteaa, että kysymys on ennen kaikkea mittavasta varhaiskasvatuksen opettajapulasta. Varhaiskasvatuksen laadun konkretisoimiseksi on keskeistä, että päiväkodeissa on varhaiskasvatuksen opettajia ja opettajille luodaan olosuhteet tehdä työtään laadukkaasti.

Hallitus on osoittanut rahoitusta korkeakoulutuksen aloituspaikkoja merkittävään lisäämiseen. Yhtenä tavoitteena on nostaa koulutustasoa sekä ratkoa alojen ja alueiden osaajapulaa. **VOL katsoo, että opiskelupaikkoja tulee kohdentaa yliopistojen varhaiskasvatuksen opettajien ja kasvatustieteen (varhaiskasvatus) maisteripaikkojen lisäämiseen ja vakiinnuttamiseen.**

On hyvä, että kaksivuotista esiopetusta pilotoidaan. **Keskeistä ja lapsen edun mukaista on kuitenkin se, että varhaiskasvatuksen opettajat vastaavat esiopetuksesta.** Esiopetussuunnitelman perusteet ja opetus esiopetuksessa pohjautuvat varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan, leikkiin ja lapsilähtöiseen toimintaan. Tämä edellyttää varhaiskasvatuksen opettajien osaamista esiopetuksessa. Karvin (2020) matematiikan ja äidinkielen ja kirjallisuuden osaamisesta alkumittaus osoitti, että esiopetus yhdistettynä sitä täydentävään varhaiskasvatukseen päiväkodissa näyttää tuottavan hyötyä lapsille esiopetuksessa huolimatta vanhempien koulutustaustasta. Onkin tärkeää, että lapsille turvataan esiopetuksen jälkeinen päiväkotien varhaiskasvatus.

Hallitusohjelmakirjauksessa on todettu, että varhaiskasvatukseen kehitetään lapsen oppimisen ja tuen malli. Selonteossa todetaan myös, että varhaiskasvatuksen laatua ja tasa-arvoa parantavilla Oikeus oppia – kehittämisohjelmalla turvataan tasa-arvoista alkua oppimiseen sekä parannetaan hyvinvointia. Tavoitteena on kaventaa ja ennaltaehkäistä oppimiseroja sekä vahvistaa oppimisen tukea. VOL toteaa, että tuen malli tulee olla yhtenäinen eri koulutusasteilla ja VOL katsoo, että paras ratkaisu on kolmiportainen tuen malli.

Pitkällä tähtäimellä tavoitellaan etenemistä kohti osa-aikaista maksutonta varhaiskasvatusta. VOL korostaa, että vaikuttavuuden varmistamiseksi tämä tulee linjata osapäiväiseksi, kuten esi- ja perusopetuksessa toteutuvaa eli päiväkodeissa tapahtuvaa päivittäistä (4-6/h) varhaiskasvatusta.

Helsingissä 11.12.2021

Anitta Pakanen

Puheenjohtaja

Varhaiskasvatuksen opettajien liitto

Jaana Lahdenperä-Laine

Varhaiskasvatuksen asiantuntija

Varhaiskasvatuksen opettajien liitto

